

teorii vtělené kultury (kultura je vtělena a je získávána kontaktem s druhými lidmi), ze které autoři monografie ve svých interpretacích především čerpali.

V poslední kapitole se Markéta Levinská zamýšlí nad funkcí kulturních modelů ve vzdělávání. Analyzuje vzdělávací systém majority, hlavně školu, a pod drobnohledem se věnuje postavení romských i neromských aktérů v tomto systému. Vychází opět především z emického pohledu romských respondentů, který interpretuje prostřednictvím několika ústředních schémat, jež rozpracovává v podkapitolách.

Monografie tří badatelů z Pražské skupiny školní etnografie, která se prvoplánově vymyká oborovým přístupem i zvolenou metodou práce, přináší náročné čtení na pomezí psychologie, pedagogické psychologie a kulturní antropologie. Předmluva, doslov k textu a malý terminologický glosář se staly významnou orientační pomůckou ve složitém vědeckém diskurzu i pro méně zasvěcené čtenáře. Jde o zdárně vypracovaný projekt, jenž vznikl za podpory Grantové agentury České republiky. Lze jen doufat, že se monografie dostane i do rukou kompetentních odborníků na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR a rozpoutá tolik potřebnou diskusi k tématu.

Renata Weinerová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Zuzana Hubínková a kol., MULTIKULTURNÍ PORADENSTVÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE: SBÍRKA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ. VŠE – nakl. Oeconomica, Praha 2011, 70 s.–

Česká republika je zvláště v posledních deseti letech oblíbenou zemí, kam jezdí

studenti ze zahraničí realizovat část nebo celé studium. Pokud pomineme studenty ze Slovenska, kteří jsou vnímáni víceméně jako domácí, směřují do ČR studující jednak v rámci mezinárodních studijních výměnných programů, jednak studovat na vlastní náklady, popřípadě s využitím stipendií. V současnosti je nejvíce studentů ze zemí bývalého SSSR, bývalé Jugoslávie, pak s výrazným odstupem následují studenti ze zemí EU a s další výraznou odmlkou pak zájemci z ostatních zemí. Ve srovnání se situací před rokem 1989 došlo k zásadnímu snížení počtu studujících z tzv. rozvojových zemí, kteří v ČSSR studovali velmi často z politických důvodů.

Zuzana Hubínková z pražské VŠE a kolegové z dalších vysokých škol z Prahy, Olomouce a Brna sestavili velmi zajímavou publikaci, ve které prezentují konkrétní případy zahraničních studentů. Případové studie vycházejí z dlouhodobého kontaktu psychologických poradců na jednotlivých vysokých školách s vybranými zahraničními studenty a představují příspěvek k multikulturnímu přístupu při snahách o porozumění v oblasti mezietnických vztahů a koexistence. Kniha je členěna zhruba do dvou větších částí. Nejprve je prezentován sám princip a postupy psychologického poradenství na vysokých školách pro zahraniční studenty. Následuje exkurz do možností aplikace multikulturních přístupů v rámci tohoto poradenství, který již ukazuje výrazný přesah do sociální a kulturní antropologie. Druhá část knihy přináší šestnáct případových studií – tři studentek z Běloruska, po jedné z Itálie, Bolívie a Lotyšska, tři z Ruska, jedné z „Arábie“ (konkrétní země patrně záměrně není specifikována), dvou studentů z Ruska, jednoho z Irsku a z Ekvádoru,

společná studie studenta z Velké Británie a studentky z Litvy, jistou výjimku představuje problém Čechofina, syna studentky, která se během stáže ve Finsku provdala a narodilo se jí dítě. Pokud bychom knihu měli vnímat jako komplexnější „zprávu o stavu přijímání cizích studentů v ČR“, pak do celkového obrazu chybí ještě zástupce některé asijské země (Indie, Čína, Tchaj-wan) a Afriky (příčemž i v současnosti řada studentů např. z Nigérie v ČR studuje). Nicméně to nebylo úplně cílem autorů-psychologů. Poradce ve studii vždy studenta představí, objasní jeho důvody kontaktování psychologa a pak stručně shrne podstatu problému a navržená řešení. V závěru každé případové studie je konstatováno, zda byla terapie správně určena a nakolik se situace studentů-cizinců změnila.

Vzhledem k jedinečnosti tématu je tento soubor studií velmi důležitým pramenem pro pochopení proměn principů průběhu kulturního šoku, kulturní negace či někdy až akulturace v rámci specifického prostředí vysokoškolských studentů. Ač etnolog postrádá řadu detailnějších informací o sociokulturním pozadí studentů, přesto je třeba mít na paměti, že se jedná především o psychologická sledování, která můžeme terminologicky upřesnit jako etnopsychologická. Jedinou výraznější nepřesností je na s. 12 rozlišování termínu národnost a etnicita (ač se po odborné stránce jedná de facto o synonyma), např. uvedený příklad etnicity *Asiaté* je nesmyslný. Nicméně se jedná o informaci převzatou z uvedeného finského pramene.

Kniha vznikla v rámci *Centralizovaného programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR* „Rozvoj psychologického poradenství na vysokých školách

v ČR“. Obsahuje seznam použité literatury, nenajdeme v ní však resumé v angličtině ani jiném jazyce.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Terézia Kvapilová, O SÍCÍ A ŽÁCÍ, SVÁTKOCH AJ PÁTKOCH ZÁVODZANÚ. KUD Apokalipsa, Lubľana/Spoločnosť Kolomana Sokola, Liptovský Mikuláš 2010, 102 s.–

Kniha *O síci a žáci, svátkoch aj pátkoch Závodzanú* je voľné pokračovanie knihy *Nad Závodny neni (Rozpomínanja)* tej istej autorky. Knihy na seba nadväzujú aj konceptuálne. V oboch prípadoch sa jedná o fiktívny rozhovor autorky s jej vnučkou Zuzkou, ktorej v miestnom dialekte opisuje život v záhorskej dedine Závod. Kniha vznikla vďaka Štefanovi Stankovi, najstaršiemu občanovi obce, ktorý autorke venoval na spracovanie svoje zápisky celoročného priebehu poľnohospodárskych prác. Autorka ich doplnila o vlastné spomienky z detstva, ešte z dôb tradičného hospodárenia. Rozprávanie je doplnené o niekoľko humoriek o strýcovi Janovi.

V prvej časti knihy autorka popisuje priebeh roku, približujúc tak výročné zvyky, sviatky, sezónne práce a podobne. Táto časť je členená na základe ročných období do štyroch kapitol sezónnych prác a jednej kapitoly o prácach celoročných. Pracovné postupy a dobu, kedy sa práce vykonávali, autorka dopĺňa vlastnými spomienkami na blízkych, a tak sa tu dočítame napríklad o púti do „Marietálu“ na sviatok Svätého Ducha (v kapitole „Jar“), či o príchode cigánov (v kapitole „Leto“). Táto časť knihy